

ДІЯЛЬНІСТЬ З ПОШИРЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ В РЕСПУБЛІЦІ ХОРВАТІЯ: ІСТОРИЧНИЙ ЕКСКУРС І СУЧАСНА СИТУАЦІЯ. УКРАЇНСЬКА ДІАСПОРА В ХОРВАТІЇ

Мирослава Карацуба

кандидат філологічних наук, наук, доцент, старший науковий співробітник відділу української та зарубіжної фольклористики Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського, 01001, вул. Грушевського, 4, 4-й поверх, м. Київ, Україна, mkaratsuba@gmail.com, ORCID 0000-0003-4836-9264

У наведеній нижче статті подається невеличкий екскурс до історії українсько-хорватських культурних взаємин – авторка зупиняється на творчості Ю. Крижанича – хорватського культурного діяча доби бароко, який виявляє неабиякий інтерес до української мови й українських культурних здобутків; звертається до перших перекладів хорватською мовою української класики. Наступний етап — період, коли було розпочато викладання української мови в Хорватії, і аж до сьогодні. У фокусі уваги побіжного дослідження опиняються окремі показові епізоди з життя української громади в Хорватії та хорватських українців, діяльність української діаспори в Республіці Хорватія в ретроспективі, згадуються культурні заходи, що мають на меті ознайомити хорватську громадськість із українськими культурними здобутками. Авторка статті має на меті у форматі надання невеличких тематичних блоків (зацікавлення українською культурою й історією в Хорватії від визначного культурного діяча Ю. Крижанича до сьогодні; хорватські переклади української класики і знайомство культурної громади Хорватії з її найяскравішими зразками; культурне життя української діаспори в ретроспективі, особливості її життя на сучасному етапі у світлі історичних подій в Україні) продемонструвати, в який спосіб відбувалося знайомство із культурними здобутками України в давній і сучасній Хорватії, а також звернутися до культурного життя української діаспори у Хорватії як невід'ємної складової українського культурного буття для сучасної Хорватії. Історичний екскурс у статті — лише сходи́нка у багатотрічному культурному діалозі, який і сьогодні продовжується.

Ключові слова: українсько-хорватські культурні взаємини, Ю. Крижанич, національні меншини, українська діаспора, культурна політика Республіки Хорватія.

ACTIVITIES FOR THE DISSEMINATION OF UKRAINIAN CULTURE IN THE REPUBLIC OF CROATIA: A HISTORICAL EXCURSION AND THE CURRENT SITUATION. UKRAINIAN DIASPORA IN CROATIA

Miroslava Karatsuba

candidate of Philological Sciences, Sciences, Associate Professor, Senior Researcher of the Department of Ukrainian and Foreign Folklore of the Institute of Art History, Folklore and Ethnology named by Rytsky, 01001, str. Hrushevskoho, 4, 4th floor, Kyiv, Ukraine, mkaratsuba@gmail.com, ORCID 0000-0003-4836-9264

In the article below, a short excursion into the history of Ukrainian-Croatian cultural relations is given – the author dwells on the work of Y. Krizhanich, a Croatian cultural figure of the Baroque period, who shows considerable interest in the Ukrainian language and Ukrainian cultural values; further stops at the first translations into the Croatian language of Ukrainian classics. The next stage of consideration is the period from which the study of the Ukrainian language in Croatia begins, and up to the present day. In the focus of attention of the cursory research there are some illustrative episodes from the life of the Ukrainian

diaspora in Croatia and the Croatian Ukrainians, activities of the Ukrainian diaspora in the Republic of Croatia in retrospect, cultural activities are mentioned, the task of which is to familiarize the Croatian society with Ukrainian cultural achievements.

The author of the article aims to provide small thematic blocks (interest in Ukrainian culture and history in Croatia from the prominent cultural figure Yu. Kryzhanych to the present; Croatian translations of Ukrainian classics and acquaintance of the Croatian cultural community with its most striking examples; cultural life of the Ukrainian diaspora features of her life at the present stage in the light of historical events in Ukraine) to demonstrate the way of acquaintance with the cultural achievements of Ukraine in ancient and modern Croatia, as well as to address the cultural life of the Ukrainian diaspora in Croatia as an integral part of Ukrainian cultural life for modern Croatia. The historical digression in the article is only a step in the centuries-old cultural dialogue, which continues today.

Keywords: Ukrainian-Croatian cultural relations, Y. Krizhanich, national minorities, Ukrainian diaspora, cultural policy of the Republic of Croatia.

Питання хорватсько-українських культурних взаємин є занадто розлогим і широким для формату статті, тому, безперечно, далі матимемо змогу лише у вигляді окремих показових і промовистих тез зупинитися на певних ключових культурних і освітніх етапах взаємин близьких слов'янських народів.

Зауважимо, насамперед, що культурні зв'язки українців і хорватів мають давні традиції. Для всіх, хто добре знайомий із духовною спадщиною хорватів, відомо, що культурним орієнтиром для них у різних часових площинах виступали переважно класичні європейські зразки, зокрема італійські, французькі (варто згадати у цьому ключі хоча б літературний напрямок «петраркізм» у хорватській літературі доби Відродження, художнім зразком для якого виступали любовні сонети Франческо Петрарки) (Macan 1995, 164).

Проте, у певні історичні періоди інтерес хорватської культурної громадськості концентрувався на здобутках інших слов'янських народів, і українська культура тут не є виключенням. Умовною позначкою «зачинатель» можемо окреслити хорватського культурного діяча барокової доби Юрія Крижанича, який ще замолоду спілкувався у Римі з українськими уніатами, найбільшу цікавість у просвітника викликала ідея створення християнського союзу Європи, у складі якого слов'яни б мали змогу посісти щільне місце як рівноправні, повноцінні члени співдружності. Проте найбільшу увагу дослідник і громадський діяч приділяв питанню повернення слов'ян до їхніх мовних першоджерел. Відродження прамови українців Юрій Крижанич пов'язував із граматикою Мелетія Смотрицького (Lavrín 1966, 7). Ледь чи не вперше з вуст слов'янського просвітника пролунали ідеї стосовно назви України, її історії, мовної специфіки, національної своєрідності (Швидько 2009, 126).

Ю. Крижанич намагався пізнати самобутність українського народу, називаючи його Rebus Rutenicis стосовно Росії (Lavrín 1966, 369). Результатом подорожі Україною стають його нариси, в яких він описує стан України за часів Виговського. Під час подорожі, у м. Ніжині Крижаничем було підготовлено короткі промови до українців, які цікавлять сучасного дослідника не лише на рівні змісту, але і мовного обрамлення, адже, незважаючи на те, що звернення виконані на базі латинського письма, вони не приховують ґрунтового знання автором живої народної української мови (Lavrín 1966, 374). Політичні переконання Крижанича, зокрема заклики до необхідності поваги московським царем до українського народу, спричинили тривале перебування просвітника у тюрмі в якості політичного в'язня (Бевз 2011, 372).

Українська тема присутня в хорватській культурі століттями. Перший серед південних слов'ян переклад поезій Шевченка зроблено 1863 р. в Хорватії, вийшов він з-під пера провідного письменника XIX ст. – Августа Шеноа; першу і на тривалий час єдину книгу перекладів Кобзаря було видано у Загребі в 1887 р. такою поважною установою як Матиця хорватська. У цьому ж виданні побачили світ й переклади інших визначних українських художників слова, зокрема Марка Вовчка і Юрія Федьковича.

Істотні зрушення у хорватсько-українських взаєминах беруть свій початок з часу, коли розпочинається викладання української мови у хорватських вишах – йдеться про 1944 рік, адже саме тоді вперше ця дисципліна з'явилася у столичному (Загребському) університеті. Це був єдиний вищий навчальний заклад на просторі від Афін до Відня, де

україністику слухала низка поколінь хорватської молоді. Цьому варто завдячувати й представникам української діаспори, за сприяння яких також побачили світ перекладні видання українських класиків, зокрема новел В. Стефаніка. Проте повоєнний режим жорсткими репресіями перервав цю діяльність. Відродження україністики відбувалося завдяки славістам Олександру Флакеру і акад. Антиці Менац, які ініціювали викладання української мови, своїми численними працями сприяли розвитку хорватської україністики, діяльність їх було відзначено орденами президента України. Зауважимо, що і представники діаспори неодноразово отримували українські державні нагороди за свій вагомий внесок у становлення і розвитку українсько-хорватських відносин (Flaker 1996, 26).

Серед здобутків – і перший українсько-хорватський словник, перша в історії українського мистецтва виставка українського авангардного мистецтва, презентована в Загребі у 1990 р. (Hrvatska/Ukrajina 1996). Нині в Загребському університеті на філософському факультеті успішно функціонує кафедра україністики, що готує молодих фахівців-україністів, які не лише вільно володіють українською мовою, але і демонструють неабиякі знання з українознавства, української фольклористики та етнографії. На кафедрі відбуваються заходи з презентації української культури та науки в Хорватії, готуються літературні вечори, конференції, відбуваються демонстрації кінофільмів з українською тематикою.

Далі зупинимося детальніше на творчих здобутках у напрямку функціонування української діаспори в Хорватії. Трохи до історії питання і сьогодишнього її стану. Так, необхідно зауважити, що українська діаспора в Хорватії є однією з найдавніших у світі (Ukrainjska diaspora je odnijeju z najstarishych u Jevropi 2021). Можна орієнтовно виділити 4 періоди процесу становлення української діаспори на території сучасної Хорватії. Перший з них припадає на середину XVIII ст., добу, коли чисельні переселенці з карпатської території сучасної Словаччини дісталися сучасної сербської Воеводини, а звідти вирушили далі, на територію Східної Славонії (сучасної Хорватії). Наступний період фіксується на зламі XIX–XX ст., коли українські галичани, тодішні мешканці Австро-Угорської імперії, переселилися до Посавини – східного регіону Хорватії та до Північної Боснії, а тоді – на терени сучасної Хорватії. А третій етап відбувався у XX ст., характеризувався міграцією українського населення зі Сходу Хорватії та Боснії до інших регіонів Хорватії. Останню хвилю переселення відзначаємо як «сучасну», адже йдеться про переїзд українського населення до Хорватії з кінця 90х років минулого століття у пошуках робочих місць і кращої долі. Ключові українські осередки «четвертої хвилі» міграції, про яку йдеться, зосереджені у містах Рієка, Спліт на заході й півдні Хорватії.

Коли говорити про конкретні цифри – на 2011 р. (коли у державі відбувався останній перепис населення), більше півтори тисячі громадян відзначили свою українську національну приналежність, неофіційні джерела і поточні опитування свідчать про проживання на сьогодні в Хорватії близько 4 тис. українців. Лідерами регіонів з українським населенням виступає східна територія Хорватії і Славонії, серед найвідоміших осередків проживання українців – Загреб, Славонський Брод, Вуковар, Осієк, села Шумече, Липовляни, Петрівці, Каніжа, Міклушевіці та інші. Ключовими громадськими об'єднаннями української діаспори у Хорватії виступають: Українська громада, сформована у 2008 р., головою є Владо Карешин, а також Союз русинів, сформований на базі Союзу українців і русинів Хорватії, заснований ще у минулому столітті, головою є Дубравка Рашлянин. Обидві громади об'єднують по 10 культурно-просвітніх товариств.

На підтримку культурних програм у м. Загребі з 1995 р. функціонує Центральна бібліотека русинів та українців.

Життєдіяльність української громади у Хорватії керується і спонсорується державою. Представники української меншини представлені у парламенті Хорватії депутатським представником, якого висуває сама громада меншини, представники меншин входять також до обласних і менших – районних і міських рад Хорватії. Численні культурні й освітні програми організацій української діаспори фінансуються державними структурами. Йдеться, зокрема, і про право українців на вивчення рідної мови у загальноосвітніх організаціях. На сьогодні існує 5 таких шкіл, зокрема, у Загребі, Липовлянах, Петровцях, Каніжі і Шумече, загальна кількість учнів, що вивчають предмети з українознавства, – близько 80. Трохи більше дітей (близько 100) вивчають рідну мову у літніх школах (У Хорватії відкриваються класи з вивчення української мови та культури 2018).

У Хорватії існує кілька осередків діаспори, зокрема «Товариство української культури», Товариство «ХОПУС – Хорватсько-українське співробітництво». Активно діє Хорватсько-українське товариство дружби.

На сьогоднішній день найбільші громадсько-просвітницькі організації діаспори в Хорватії – Українська громада Республіки Хорватія (дата заснування – 2008 р., голова – М. Застрижний) та Союз українців Республіки Хорватія. Кожен із головних об'єднань діаспори в Хорватії нараховує близько 10 культурно-просвітніх товариств. Представниками української діаспори в Хорватії видається ціла низка україномовних видань, серед них часописи «Вісник», «Наша газета», «Нова думка», дитячий журнал «Віночок», альманах «Думки з Дунаю». Культурні події з життя діаспори двічі на тиждень репрезентують спеціальні програми Хорватського радіотелебачення НРТ «Призма» та «Мозаїка національних меншин», фінансування яких здійснює держава.

Щороку відбуваються і концертні заходи, зокрема, фестиваль культурного мистецтва українців Хорватії та Фестиваль дитячої творчості в м. Славонський Брод. Відомі своїми славетними традиціями щорічні фестивалі культурного мистецтва русинів і українців («Петрівський дзвін»; щорічний фестиваль національних меншин «Липовлянські зустрічі» (у серпні 2016 р. Україна була країною-партнером на цьому щорічному фестивалі національних меншин, що проходив під патронатом Президента Республіки Хорватії), концерти, приурочені до шанування пам'яті Шевченка, Дні української культури (у межах української культурної громади), що відзначаються масштабними концертами як класичної, так і української народної музики, в яких традиційно беруть участь артисти з України, що працюють у театральних колективах Хорватії, запрошуються, щоправда й митці з України. Регулярно відбуваються «Українські вечори», «Дні Української вулиці», презентації книг, виданих українцями в Хорватії тощо (Українці в Хорватії 2017).

Не менш цікавими є і виставкові заходи. Хотілося б відзначити подібні зимові заходи 2010–2012 рр., що проходили у різних хорватських містах, скажімо, шість урочистих презентацій виставки «Українська вишивка і народне мистецтво. Україна–Традиція–Трансформація».

Близько десяти років тому побачила світ і була яскраво і широко презентована цікава книга «Геноцидний злочин тоталітарного режиму в Україні. Голодомор» (Геноцидний злочин тоталітарного режиму в Україні. Голодомор 2008) – збірка досліджень українських та зарубіжних учених, письменників, перекладених групою молодих хорватських українців. Ця перша в Хорватії книга такого порядку користується широким інтересом і неабияким попитом у країні. До речі, жертв Голодомору згадували і під час Літургій, в яких неодноразово брали участь представники хорватської громадськості, члени українських організацій, товариства дружби «Хорватія–Україна», студенти та викладачі кафедрі україністики Загребського університету, а також співробітники посольства України. Літургії ці проходять зазвичай у Греко-католицькій церкві Кирила і Мефодія у Загребі. Особливо яскраво відзначали 75-у річницю трагедії українського народу, на згадку про спомин жертв Голодомору в Україні панахиди проходили також в усіх місцях компактного проживання української громади, зокрема, у хорватських містах Загребі, Рієці, Славонському Броді, Вуковарі, Каніжі, Шумеч, Липовлянах. Громада бере активну участь у просуванні питання визнання Хорватським Сабором Голодомору 1932–1933 років геноцидом українського народу.

Щороку спільними силами Сабору й діаспори українці беруть участь у традиційному Міжнародному гуманітарному різдвяному ярмарку в Загребі.

Зауважимо, що етнічними українцями та українознавцями щороку проводяться заходи з відзначення важливих дат української історії, серед них, крім уже згаданих, День незалежності України, День пам'яті жертв Голодомору; вшанування жертв трагедії на ЧАЕС; День Гідності та Свободи, Річниця Революції Гідності, День Соборності України, урочистості з приводу річниці взаємного визнання України і Хорватії.

Українські поважні делегації неодноразово відвідували Загреб, в Україні теж є чимало центрів славістики, у межах яких функціонує кроатистика, зокрема кафедра славістики в Інституті філології Київського університету імені Тараса Шевченка і кафедра славістики Львівського університету імені І. Франка.

Знаменною подією для всіх, хто шанує українську культуру в Хорватії, стає 22–23 березня 2004 р., коли із дружнім візитом у Загребі перебувала делегація Київського націо-

нального університету імені Тараса Шевченка на чолі з ректором В. Скопенком. Під час перебування делегація провела зустрічі з керівництвом університету в Загребі, де було розглянуто серед інших і багато важливих поточних питань з сфери хорватської україністики. Крім того, під час зустрічі ректора В. Скопенка з ректором Загребського університету Х. Менцер були обговорені шляхи відновлення тісного співробітництва між двома університетами. За результатами переговорів було підписано угоду про співробітництво між Київським національним університетом імені Т. Шевченка та Загребським університетом, яка передбачає здійснення обміну викладачами, групами студентів, обмін навчальною літературою, розробку спільних дослідницьких проектів тощо. В. Скопенко запросив керівництво Загребського університету прибути до Києва з метою участі у заходах по відзначенню 170-ї річниці від заснування університету. Крім того, ректор В. Скопенко відвідав філософський факультет Загребського університету, де зустрівся з професорсько-викладацьким складом та хорватськими студентами – слухачами кафедри україністики.

Безперечно, культурні контакти між країнами можна описувати дуже детально, але нам у цій невеличкій розвідці хотілося зупинитися лише на кількох, які нам видалися дуже показовими і важливими і мали широкий культурний резонанс. Зокрема, перша з цих подій – відзначення в Хорватії 193-ої річниці з дня народження Т. Шевченка. Протягом 8–10 березня 2007 р. українські і русинські громади Хорватії та Боснії і Герцеговини широко відзначали річницю дня народження Тараса Шевченка. Згадаємо принагідно, яке важливе значення для хорватських українців мало урочисте відкриття в березні 2011 року почесної аудиторії ім. Т. Шевченка на філософському факультеті Загребського університету.

Урочисті заходи із вшанування пам'яті видатного українського письменника проходили у хорватських містах Загреб, Славонський Брод, а також у боснійсько-герцеговинських населених пунктах – Прняворі, Баня Луці та Лишні, де мешкають представники української громади. 8 березня діючий на той час Посол України Маркіян Лубківський та співробітники Посольства взяли участь в організованому Союзом українців і русинів Хорватії та Центральною бібліотекою міста Загреб заході, присвяченому 120-й річниці з моменту виходу першого видання творів Тараса Шевченка у хорватському перекладі А. Харамбашича (Taras Ševčenko 1887).

На заході було представлено твори з літературного доробку Кобзаря, а також порівняльний аналіз оригінальних текстів з перекладами хорватського поета. З-поміж іншого, на цьому вечорі було представлено різноманітну мистецьку програму та виконано українські пісні.

У своєму виступі Посол України відзначив важливість проведення подібних заходів з метою популяризації української культури на теренах Хорватії, а також поінформував про плани на близьку перспективу Посольства у галузі розвитку культурно-гуманітарного співробітництва між нашими країнами. М. Лубківський повідомив про заходи, що проходять в Україні у зв'язку з проведенням шевченківських днів, а також про церемонію нагородження в Києві шевченківських лауреатів.

9 березня у м. Загребі в приміщенні клубу Товариства українсько-хорватського співробітництва “ХОРУС” за сприяння Посольства України в Республіці Хорватія пройшов літературний вечір, присвячений річниці з дня народження Тараса Шевченка.

У заході взяли участь представники товариства українсько-хорватської дружби, бізнесових кіл, які вже певний час співпрацюють з Україною, члени культурно-мистецьких товариств, студенти та викладацький склад кафедри україністики Загребського університету, Посол України Маркіян Лубківський та співробітники Посольства. На початку вечора голова товариства “ХОРУС” Євген Пащенко представив присутнім короткий нарис творчості Кобзаря, його вплив на слов'янські літератури та зокрема хорватську, а з доповіддю про життєвий шлях велетня української літератури виступив активний член товариства “Хорватія–Україна” – колишній посол Хорватії в Україні Дж. Відмарович. Студенти-україністи прочитали уривки з творів Т. Шевченка, а також було представлено переклади хорватською мовою творів сучасних авангардних українських поетів в оригінальному виконанні хорватського поета Фікрета Цацана.

Цього ж самого 2007 р. у Хорватії активно відзначили річницю з дня народження І. Я. Франка. 21 червня у хорватському місті Вуковар відбувся культурно-літературний вечір, присвячений 151-й річниці з дня народження українського письменника Івана Франка,

а також заходи, присвячені п'ятій річниці існування українського культурно-освітнього товариства ім. І. Франка. Як повідомили в прес-службі Посольства України в Хорватії, на вечорі було представлено велику художню програму, зокрема, виконувалися традиційні українські пісні і танці, декламувалися поетичні твори І. Франка, – повідомляла місцева газета «ЛІГА». З доповіддю про основні історичні віхи становлення Української держави виступив професор кафедри україністики Загребського університету Є. Пашенко, також був представлений і короткий огляд поезики Івана Франка. У заході взяли участь співробітники посольства, представники влади, члени культурно-мистецьких товариств українців Хорватії, Боснії і Герцеговини, Сербії, представники художніх і наукових кіл, а також греко-католицьких священників.

Зауважимо принагідно, що пам'ять про визначного українського культурного діяча навіки залишиться на хорватській землі, адже перший на Західних Балканах пам'ятник Івану Франку було встановлено у хорватському містечку Ліпик, відкрито його було 10 березня 2011 року. У церемонії відкриття пам'ятника взяли участь Голова Хорватського Сабору Л. Бебич та Голова Верховної Ради України В. Литвин під час свого офіційного візиту до Хорватії.

Хорватська громадськість виявляє інтерес до України не лише на рівні культурного життя, політичні події в сьогоdnішній Україні теж не залишили її байдужою. Варто лише згадати, що за фінансової підтримки мера хорватської столиці Мілана Бандича було організовано відпочинок на Адріатичному узбережжі великій групі дітей учасників АТО і «кіборгів» – загиблих і поранених.

У статті, безперечно, ми мали змогу зупинитися лише на деяких важливих і показових етапах і епізодах поширення української культури на хорватських теренах. Сподіваємося на подальшу співпрацю українських і хорватських культурних установ у цьому напрямку, скеровану на багаторічну і плідну співпрацю у майбутньому.

ЛІТЕРАТУРА / REFERENCES

Bevz T. 2011. Kryzhanych Yuriy [Kryzhanych Yuriy]. Politychna encyklopediya. Redkol.: Yu. Levenec' (golova), Yu. Shapoval (zast. golovy) ta in. [Political encyclopedia. Editor-in-Chief: Yu. Levenets (Chairman), Yu. Shapoval (Deputy Chairman) and others]. Kyiv: Parlamentske vydavnyctvo, s. 372. (In Ukrainian).

Бевз, Т. 2011. Крижанич Юрій. Політична енциклопедія. Редкол.: Ю. Левенець (голова), Ю. Шаповал (заст. голови) та ін. Київ: Парламентське видавництво, с. 372.

Genocudnyj zlochin totalitarnogo rezhymu v Ukraini. Golodomor. 2008 [Genocidal crime of the totalitarian regime in Ukraine. The Holodomor]. Zagreb, 324 s. (In Ukrainian).

Геноцидний злочин тоталітарного режиму в Україні. Голодомор. 2008. Загреб, 324 с.

Lavrin J. 1966. Yury Krizhanich. *Russian Review*. Vol. 25, 4 zhovtnja. (In English).

Macan T. 1995. Hrvatska povijest. Pregled [Croatian history. Revision]. Zagreb, 215 s. (In Croatian).

Ukrayinci v Horvatiyi [Ukrainians in Croatia]. URL: <http://croatia.old.mfa.gov.ua/ua/ukraine-croatia/ukrainians-in-croatia> (Date of the application 13.01.2021). (In Ukrainian).

Українці в Хорватії. URL: <http://croatia.old.mfa.gov.ua/ua/ukraine-croatia/ukrainians-in-croatia> (Дата звернення 13.01.2021).

Ukrainska diaspora je odniju z najstarishych u Jevropi [Ukrainian diaspora in Croatia is one of the oldest in Europe]. URL: <https://tv4.te.ua/ukrainska-diaspora-u-khorvatii-ie-odnieiu-z-naistarishykh-uyevropi/> (Date of the application 13.01.2021).

U Horvatiyi vidkryvayutsya klasy z vyvchennya ukrayins'koyi movy ta kul'tury [Classes for the study of the Ukrainian language and culture are opening in Croatia]. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-diaspora/2803579-u-horvatii-vidkrivayutsa-klasi-z-vivcenna-ukrainskoi-movi-ta-kulturi.html> (Date of the application 13.01.2021). (In Ukrainian).

У Хорватії відкриваються класи з вивчення української мови та культури. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-diaspora/2803579-u-horvatii-vidkrivayutsa-klasi-z-vivcenna-ukrainskoi-movi-ta-kulturi.html> (Дата звернення 13.01.2021).

Shvydko G. 2009. Kryzhanych Yuriy [Kryzhanych Yuriy]. Encyklopediya istoriyi Ukrainy: u 10 t. / redkol.: V. A. Smolij (golova) ta in. [Encyclopedia of the History of Ukraine: in 10 volumes / editor: V. A. Smolij (chairman) and others]. T. 5. Kyiv, s. 329. (In Ukrainian).

Швидько, Г. Крижанич Юрій. Енциклопедія історії України: у 10 т. / редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. Т. 5. Київ, с. 329.

Ševčenko Taras 1887. Pjesničke prapovijesti. Preveo i uvodom popratio August Harambašić [Poetic stories. Translated and accompanied by an introduction by August Harambašić]. Zagreb. Naklada Matice hrvatske, 188 s. (In Croatian).

Flaker A. 1996. Ukrajinska književnost u Hrvatskoj. Bilješke uz građu iz XIX stoljeća [Ukrainian literature in Croatia. Notes to the material from the 19th century]. *Hrvatska/Ukrajina. Kulturne veze od Jadranka do Dnjepra. Dvojezično hrvatsko-ukrajinsko izdanje* [Croatia / Ukraine. Cultural connections from the Adriatic to the Dnieper. Bilingual Croatian-Ukrainian edition]. Zagreb, 412 s. (In Croatian).

Hrvatska/Ukrajina 1996. Kulturne veze od Jadranka do Dnjepra. Dvojezično hrvatsko-ukrajinsko izdanje [Croatia / Ukraine. Cultural connections from the Adriatic to the Dnieper. Bilingual Croatian-Ukrainian edition]. Zagreb, 412 s.

Дата подання статті до редакції – 13.01.2021 р.